

מכתלי בית הדין

תשובות אקטואליות
בענייני חושן משפט
על הפרשה



גיליון שנ"ד, פר' בלק תשפ"ו



משולחנו של הגאון
רבי מנחם מנדל
פומרנץ שליט"א
ריש מתיבתא 'עוז והדר'

העץ שהסתיר את החלון (מאמר המשך משבוע שעבר)

ארבע אמות סמוכות נחשבות כמיועדות ומשועבדות לחיזוק הכותל הסמוך.

יא. מהלך הריטב"א והר"ן שבניית הכותל על קרקע הפקר

הריטב"א הר"ן והנמוקי" מציעים אופן נוסף ליישובו של רבי שלמה בן אברהם, שמדובר באדם שבונה את כותלו על קרקע שכולה הפקר, ולכן כאשר בנה את הכותל לא זכה רק בכותל אלא גם בקרקע הפקר שלצד הכותל לצורך הדוושא של הכותל.

אך, לעומתם, רבינו ירוחם (נתיב לא חלק ו), כפי שמוכר בבית יוסף (סימן קנה סעיף יג), חולק על כך במפורש, וכותב שאין לומר שהמשנה עוסקת בבונה בצמידות להפקר, שכן במה זכה זה בארבע אמות. כי אף אם אמנם התכוון המשתמש להשתמש באותן ארבע אמות, אין כל בסיס לכך שהן השתעבדו לו והפכו לקניינו.

על מנת להבין את דעת הריטב"א והר"ן, שסברו שזכה הראשון בארבע האמות הסמוכות לכותלו כשבנה על ההפקר, יש להניח כי הם סוברים שכיוון שדרך העולם היא שקרקע שאינה עומדת לשימוש של אחר מיועדת לחיזוק הכותל, הרי שבניית הכותל בסמוך לקרקע הפקר נחשבת כפעולה קניינית ממש באותה קרקע, ובכך זוכה בה הבונה.

ואכן, בשולחן ערוך פסק (סימן קנה סעיף יב) שראובן שהיה כותל סמוך לכותל שמעון וזכעו בא להוסיף כותל שני כנגד כותלו של שמעון, שמעון יכול לעכב עליו עד שירחיק ארבע אמות, כדי שהמקום בין הכותלים יהיה רחב דיו לדריכת הרבים ולחיזוק הקרקע. וכתב על כך הרמ"א (שם סעיף יד) שיש אומרים שדין זה חל רק כאשר הקרקע נרכשה מהשר או הייתה הפקר, אך במקרים אחרים ניתן לסמוך כותל לכותל. וזה תואם לתירוץ של הריטב"א והר"ן שגם כאשר מדובר בקרקע הפקר, אנו אומרים שארבע האמות הסמוכות השתעבדו לבונה. ואילו לדעת רבינו ירוחם אין תוקף לקניין מהפקר במקרה זה, שכן במה זכה בו.

יב. תשובת הרשב"א שאין חזקה בדבר שאינו מעשה ממש

בשו"ת הרשב"א (חלק א סימן א'קלג) נדונה שאלה מעניינת: ראובן כיסה כותל עפר שהפריד בין חצרו לחצר שמעון ברעפים, באופן שמי הגשמים יגרו לחצר שמעון. שמעון מחה על כך. ראובן הביא לבית הדין עדים שהעידו שהמקום של ראובן שעתה הוא חרב, היה בנוי זה מכבר והיה מכוסה בגג משופע המנקז מים לחצר שמעון, אך לאחר מכן חרבו הבנין והגג וזרימת המים פסקה, ונמצא שכבר החזיק להוציא את המי הגשמים לחצרו של שמעון. כעת, לאחר שנים, הוא בא לתקן זאת. שמעון טען שמאז שירש את החצר מאביו לא ירדו שם גשמים וכי החזיק בכך שאין מים זורמים לחצרו למעלה משלש שנים, וכיון שכן שוב אין ראובן רשאי לשנות את החזקה.

הרשב"א השיב כי בתחילה יש לדון בכל שעבוד של אדם על חצר שאין בו חסרון קרקע, כגון פתיחת חלונות או שפיכת מים, האם סילוק השעבוד, אפילו לרגע,

טבעית שהעניקה פרטיות למשפחות המתגוררות בסביבה.

כאשר קיבל ר' יצחק מרדכי את האישור המיוחל להרחיב את דירתו הצנועה, הוא הבין שלצורך הבניה לא תהיה לו ברירה אלא לירות את העץ המפואר. "העץ עומד בשטח הפקר, וצרכי המשפחה הגדלה שלי הם בוודאי מצווה. העץ, יפה ככל שיהיה, הוא רק יצור של העולם הזה, בעוד שחובתי לדאוג למשפחתי היא מן התורה", כך הסביר את שיקוליו, משוכנע בצדקתו.

אלא שכאשר שמע ר' שמואל על התוכניות הללו, לבו התמלא בחששות כבדים. הוא גיגש אל שכנו בנימוס של בן תורה, אך דבריו נשאו משקל של דאגה אמיתית. "ר' יצחק מרדכי", אמר, "עץ זה היה מן ומחסה למשפחתי כל השנים הללו. בלעדי, פרטיות המשפחה שלי תיפגע קשות, ונהיה חשופים למבטי כל העוברים והשבים. ובמיוחד של אלו הגרים גם הם בקומה השלישית, בכניין שבו אתה גר, שכעת יוכלו להשקיף פנימה אל תוך ביתי. יש כאן עניין של היזק ראייה".

"דידי היקר", השיב ר' יצחק מרדכי בענוותנות: "אכן, חס ושלום לי מלפגוע בפרטיות של שכני היקר. אך אילו לא אכרות את העץ, לא אוכל להרחיב את דירתי כראוי. וכבר השקעת סכומים נכבדים בתוכניות ההרחבה".

מתוך הבנה וכבוד הדדי, החליטו השניים לפנות לבית הדין. מטרתם הייתה לברר אם רשאי ר' יצחק מרדכי להוריד את העץ, או שמא הצדק עם ר' שמואל והוא יכול לעכב בעד.

י. שימוש ממש ושימוש ממילא

העולה מהאמור, שמצאנו שני סוגי השתמשויות של אחד בשל חבירו: השתמשות ממש בשל חבירו, והנאה בשל חבירו.

הסוג הראשון הוא שימוש ממש וישיר ברכוש חבירו. דוגמאות לכך כוללות קביעת זיו בחצר חבירו, או פתיחת חלון הפונה לחצר חבירו, שלדעת הרשב"א נחשב כשימוש ממש באור ובאוויר של חבירו, והרי זה כנוטל ממשל חבירו. במקרים אלו, חלים כל דיני חזקה והשתמשות שבין השותפים והשכנים, שצריך למחות בו, ומשלא מחה יש אומרים שמחל ויש אומרים שלא נחשב מחילה אבל על כל פנים אחר שלוש שנים מועיל בצירוף טענה שנתן לו.

הסוג השני הוא השתמשות הנגרמת ממילא ממעשים או חפצים של חבירו, ודוגמה בולטת לכך היא הדוושא, שבה נהנים באופן עקיף מארבע האמות הפנויות שלפני הכותל, אך אין הדבר נחשב כנטילה או שימוש ממש ברכוש חבירו. במקרים אלו, הרשב"א מבהיר שאין כלל חזקה או שעבוד, שכן במה נעשה הדבר קניינו של המשתמש. גם אין מקום למחאה, היות שהדוושא נוצרת מעצמה, ממילא אין חבירו יכול למנוע או למחות, ומכך שגם השתיקה אין לה דין מחילה, כיון שממילא אין בה שום משמעות מאחר ומחאה לא הייתה מועילה. ואולם, אם השטח אכן השתעבד למשתמש באופן מפורש, כמו למשל כאשר המשתמש רכש את הקרקע מהמלך אותן

שבוע שעבר הבאנו את השאלה שנשאלה בבית הדין, עם סיפור המעשה, ותחילת הדיון והמשא ומתן ההלכתי, השבוע נמשיך ונסיים את היוצא להלכה ממה שנפסק בבית הדין, ונזכיר בקצרה שוב את דבר המעשה.

בשנת תשס"ח, הוקמה שכונה חדשה במודיעין עילית, אליה נהרו משפחות צעירות מירושלים ובני ברק, כשענייניהן נשואות לדיור בר השגה ולאווירה קהילתית תוססת. הרב גולדשטיין, שהיה בין מקימיה הבולטים של השכונה, חזה בה מקום אידיאלי לאברכים צעירים המעוניינים לגדל את משפחותיהם בסביבה טהורה ותורנית.

השכונה כולה תוכננה בקפידה סביב חצר מרכזית, ובלב ליבה ניצב בית כנסת קטן - מוקד הפעילות הרוחנית והחברתית של התושבים, שפקדו אותו שלוש פעמים ביום לתפילה. כבר בשלבי ההקמה הראשונים, השקיעו היזמים רבות ביצירת פינות ירוקות, ואף נטעו עצים רבים בין הבניינים. עצים אלו נועדו לא רק לייפות את הסביבה, אלא גם לספק צל נעים לעוברים ושבים, וליצור אווירה שלווה וקהילתית - אך לעיתים, דוקא עץ אחד יכול לעורר מחלוקת שלמה.

וכך, בלב ליבה של העיר מודיעין עילית, בין שורות של בניינים לבנים וחצרות מרוצפות, התרחש סיפור שנגע בשני עולמות: צורך אישי חיוני מול פגיעה פוטנציאלית בפרטיות.

בשני בניינים קרובים התגוררו שני אברכים תלמידי חכמים ומהדרים מצוות. הצעיר מבין השניים, ר' יצחק מרדכי פרכטימן, איש בעל מידות תרומיות וחביב על הבריות, התגורר בדירת מרתף צנועה. הוא הגיע לשכונה לפני שבע שנים כחתן צעיר, ועם השנים הפך לדמות אהובה ומקובלת בקהילה. תמיד הקפיד להגיע ראשון לפתיל שחרית ולצאת אחרון מבית הכנסת, דוגמה מופת למתפללים.

בביתו הקטן, שכלל שני חדרים וסלון זעיר בלבד, גדלו שלושה ילדים קטנים. לפני מספר חודשים נולדה בתם הרביעית, והדירה הפכה צפופה ממש. אשת החיל, בדרכה המיוחדת, נהגה לומר לשכנותיה: "ברוך השם על הברכה, אבל הילדים גדלים ואנחנו פשוט חייבים מקום נוסף". חלומה של ר' יצחק מרדכי להרחיב את משכנו היה מוצדק, במיוחד לאור הגידול המבורך במשפחתו.

מנגד, בבניין שממול, בקומה השלישית, התגורר ר' שמואל שכטר. הוא היה ותיק בשכונה, מראשוני המתיישבים, והגיע אליה כאב לשלושה ילדים. ר' שמואל, איש מסביר פנים, בר אורין ובר אבהן, נודע בנפשו הרגישה ובחוקפתו על כל פרט. ביתו בקומה השלישית היה מסודר ומטופח, והלונותיו היו תמיד נקיים כדי לאפשר לאור השמש לחדרו בחופשיות. אל מול חלון המזרח בחדר לימודו, שם אור הבוקר הציץ מבעד לחרכים, היה יושב ולומד בהתמדה.

במשך שנות דור, בשטח הציבורי שבין הבניינים, צמח והתפתח אילן גדול רב פארות עם ענפים שופעים. היה זה אחד מהעצים ששתלו היזמים עוד בראשית הקמת השכונה, והוא הפך לסמל של המקום. העץ סיפק צל נעים לילדים ששיחקו תחתיו, ושימש גם כמחיצה

נחשב כמחילה, וכיצד הדין אם הסילוק התרחש מעצמו, כמו נפילת כותל.

וקובע הרשב"א כי כל שעבוד שהבעלים סילקו באופן שנראה לבית הדין כויתור, אינם רשאים לחזור בהם. לדוגמה, אם אדם סילק מים מחצר חברו והפנה אותם לכיוון אחר, הוא לא יכול לחזור בו. אולם, אם הכותל נפל מעצמו, או שאדם הרס את כותלו במטרה לבנותו באופן אחר, אין בכך אובדן זכותו, שכן לא ויתר על זכותו ולא התכוון לכך. כל עוד הדבר שהיה משועבד קיים בעולם, השעבוד אינו מופקע.

מכאן גזר הרשב"א לנידון השאלה: אף על פי שראובן התעכב שנים רבות עד ששיקם את גג המנזק מים לחצר שמעון, חזקתו נותרה בידו, כי במה נגרע כוחו. וטענת שמעון שהוא החזיק בכך שאין מים זורמים לחצרו - אינה תקפה. כי במה החזיק שמעון, ומה חידש בקרקעו שיקנה בכך חזקה. ומאחר ולא חידש דבר, שכן השתמש בחצרו באותו אופן לפני נפילת הגג ולאחר נפילתו, אלא שבא כעת בטענה שראובן לא תיקן את המושכת ניקוז המים לחצרו כבימים עברו, ועל טענה זו הרי התבאר שאין בכך משום סילוק שעבוד. אילו היה שמעון מגביה את בניינו באופן שמי הגשמים של ראובן לא היו יכולים לזרום לחצרו, אז היה יכול לטעון למחילה. שכן עשה מעשה וראובן לא מחה בו. אך בנידון זה, ששמעון לא עשה דבר, אין טענת ראובן טענה. ממוצא דבריו אנו למדים, כי לצורך חזקה, אין די בהנאה מדבר, אלא נדרש מעשה ממשי.

דין זה תואם עם הדין שהתבאר בעניין דושה. מכיון שאין זה שימוש בפועל, אלא דבר הנוצר מאליו, אי אפשר לוומר שאדם זכה בו או החזיק בו, לפי שלצורך חזקה נדרש מעשה מוכח וממשי, הן כהוכחה לחזקה והן כבסיס לקניין, כפי שכתב רבינו ירוחם לעניין כותל של הפקר. [אמנם, בעניין הדושה עצמה נחלקו הראשונים, וצריך לומר שהם סוברים שבדושה בניית הכותל נחשבת כמעשה גם בקרקע הסמוכה ורק לגבי קניין מהפקר שאין לו בעלים, ולא לקנות בזה זכות שעבוד על קרקע חברו].

יג. היזק ראייה

לאחר שהובהר כי חזקה דורשת שימוש ממשי ברכוש חברו, נבוא לברר את הדין בנדון שלפנינו: עץ שצמח ומונע היזק ראייה.

ראשית יובהר, כי על פי הדין, במקום שבו קיים היזק ראייה בין שכנים, מוטלת חובה על השכנים למנוע אותו, ואסור להזיק לחברו באופן זה.

דוגמה לכך נמצאת בשו"ת הרא"ש (כלל צח סוף סימן י'): ראובן, שהיו לו חלונות הפונים לגינתו של לוי, נהנה בעבר מבית שהפריד בין חלונותיו לגינה. כשהבית נפל, נחשפו החלונות של ראובן, ונוצרה היזק ראייה לגינתו של לוי. לוי דרש מראובן לסתום את החלונות. ראובן טען שהחלונות היו קיימים למעלה משבע שנים, ואף שנפל הבית שהפריד, אין עליו חובה לסתום אותם. לוי טען מנגד שקודם שנפל הבית, לא היה היזק ראייה, וכעת משנחשפו החלונות, נוצר היזק ראייה חדש, כאילו נפתחו החלונות מחדש.

הרא"ש פסק שראובן חייב לסתום את חלונותיו, שכן מדובר בהיזק ראייה מובהק המאפשר לכל בני ביתו לצפות בגינתו של לוי. וכדבריו פסק גם הרמ"א (סימן קנד סעיף טז): אם לראובן היו חלונות הפונים לחצר או גינת חברו, וכותל הפריד ביניהם, וכשנפל הכותל ראובן רואה לרשות חברו - חייב לסתום את חלונותיו, אף אם נבנו בהיתר. כלומר, אף אם נוצר מצב חדש שלא היה קיים קודם, וכבר היו חלונותיו פתוחים, בכל זאת הוא חייב לסתום אותם, מכיון שיש כאן היזק ראייה שלא היה קיים לפני כן.

גם בנידון דידן, כל עוד קיים היזק ראייה, יש לדון אם היזק ראייה היה קיים כבר לפני צמיחת העץ, ואף אם לא היה קיים, ונוצר כעת, אם הוא באופן כזה שחייבים למנוע, הרי שמוטלת עליהם החובה למנוע את ההיזק בדרך הראויה, כגון על ידי הקמת מחיצה, התקנת וילון וכיוצא בזה.

[יש לציין כי הרמ"א הביא שיש חולקים וסוברים שהיזק ראייה נחשב היזק דממילא, ומאחר שעשה בהיתר על הניזק להרחיק עצמו. ברם, בתשובת הגאונים (אסף,

תרפ"ז, סי יא) והו"ד בבית יוסף, מבואר שהם לא נחלקו בנידון הרא"ש שהיה בתחילה כותל או עץ שמנע את היזק הראיה ושוב נפל ונתחדש ההיזק אחרי שהחלונות כבר נפתחו בהיתר, רק דעת תשובה זו שהיזק ראייה הוא כלל לא גירי דליה, ועל כן מעיקר הדין על הניזק להרחיק את עצמו, ולא המזיק צריך שלא להזיק, ואין נוהגים לפסוק כן בשום מקום. וכן כתב הגרעק"א (סוף סי' קנא) וזה לשונו: ואף דהרמ"א כתב ד"א דגם בחלון לא הוי גירי דליה וזולת בשעת הפתיחה, מכל מקום נראה דרוב הפוסקים חולקים בזה, ולא מצינו מבורר דעת הר"א אלו, אם כן קשה הדבר לומר קים לי. והובאו דבריו גם בפתחי תשובה (סימן קנד סקט"ז). וכן היא הכרעת החזון איש (ב"ב סי יב סק"ב)].

יד. סתירת כותל שבין שכנים

אלא שכאן, הדין העיקרי מתמקד בשאלת קציצת העץ: האם ניתן למנוע מבעל העץ לקצוץ אותו בטענה שצמיחת העץ מנעה היזק ראייה, ולכן נוצרה על כך חזקה? או שמה אין זו חזקה כלל, כפי שיובהר בהמשך, ובמקרה כזה, חוזר הדין לשאלה האם קיים היזק ראייה מלכתחילה.

במרדכי (בבא בתרא סימן תעג) מובאת תשובת רב צמח גאון, שהעלה כי כותל שהיה בין ראובן לשמעון, והכותל היה של ראובן בלבד, רשאי ראובן לסתור אותו בעל כורחו של שמעון. בהנהגות מיימוניות (שכנים פרק ג אות א) גם מובאת תשובה זו, ומבואר שם נימוקו של רב צמח הוא שאף שטוען שמעון שהכותל היה טוב ומגן עליו ועתה הוא בסכנה, הרי כותל זה אינו שלו. ולכן, בעליו יכול לסתור ולשנות אותו, ואף לבנותו מקנים או כל חומר אחר שיחפוץ.

כלומר, אף שמצד היזק ראייה מוטלת עליו חובה למנוע את הנזק, וחייב לעשות כותל אחר מקנים, אין לו חזקה על עצם הכותל. וכן פסק הרמ"א (סימן קנד סעיף יג): כותל בין ראובן לשמעון, אם הכותל שייך לאחד מהם, הוא יכול לסתור אותו כרצונו, ואין השני יכול למנוע זאת.

ופירש הסמ"ע (שם ס"ק לא) כי הכוונה היא שיכול לסתור אותו לצורכו ולומר לחברו שיבנו יחד כותל אחר על הצוואת שניהם כדי למנוע היזק ראייה. [וביאר שאין להקשות ממה שנבאר ברא"ש (שהוזכר לעיל) לגבי בית שנפל בין הבית לגינה, שבעל הבית חייב לסתום את חלונותיו על חשבונו בלבד. כי כשנפל הבית והוא רואה מחלונו, רק הוא מוזק לבעל הגינה, ובעל הגינה אינו מוזק לו. במקרה כזה, על המזיק להרחיק את עצמו. לעומת זאת, במקרה של הכותל, שניהם שווים בהיזק]. מכאן מתברר שאף שהכותל הסתיר ביניהם ומנע היזק ראייה, ובמצב כזה קיימת חובה לבנותו מחדש באופן שימנע את ההיזק, הרי שבעל החצר לא זכה כלל בכותל עצמו, ואינו יכול לתבוע את חברו לבנות כותל כפי שהיה.

הדבר תואם את מה שהתבאר לעיל בשם הרשב"א: ודאי שבעל החצר לא החזיק בכותל, שכן לא ביצע בו מעשה שימוש. וכיצד ישתעבד לו גוף הכותל עבור הסתרת היזק ראייה שלו? הדבר דומה לדושה, שנקבע שארבע האמות הסמוכות לכותל לא השתעבדו, אף אם השכן לא מחה. אין זה רק שחברו לא היה יכול למחות כי אינו נוטל משלו דבר, אלא גם אם היינו אומרים ששתיקת חברו נחשבת למחילה, עדיין במה קנה את הארבע אמות הללו.

טו. חזקה בעץ

ועתה יתברר הדין בסיפור שלפנינו: לא רק שאם העץ היה שייך לחברו, ודאי שלא יכול היה למנוע ממנו לסתור אותו, שכן אין לו חזקה על חברו. וכפי שהתבאר ברשב"א, חברו לא יכול היה למחות בו, שהרי אינו נוטל משלו דבר, ולכן יכול לקצוץ אותו כרצונו. אלא, אף אם העץ היה

שייך להפקר, כיוון שאין כאן מעשה ממשי, ואין נטילה ממשית, אין כאן כלל מעשה קניין מההפקר. הדבר דומה לחלונות קטנים המיועדים לאור, שאין בהם כלל חזקה.

ואף לדעת הסוברים הבונה כותל סמוך לקרקע הפקר זוכה בארבע אמות מן ההפקר לצורך הדושה, הדבר נכון רק בדושה המיועדת ומיוחדת לקיום יסודות הכותל, שהדבר ברור שבשעה שעשה את הקניין לזכות מן ההפקר, לא קנה רק את חצרו אלא גם את הקרקע הצמודה הנצרכת לחצרו לקיום יסודות כותלו. אבל הקונה בית מקבל, אפילו קנה את הבית בקנין חזקה המועיל גם לקנות מהפקר, ברור שלא עלה על דעתו לקנות באותו קניין גם את העץ הנטוע בקרקע הפקר הסמוכה. וכל שכן אם העץ ניטע רק אחר כך, שבאיזה קניין יזכה בעץ מן הפקר כדי שנאמר שזכה בו, אמנם, בכל זאת, כל עוד קיים ביניהם היזק ראייה, יוכל לתבוע אותו. ואם נגרם לו היזק ראייה עקב כך, הרי הוא יחויב לסלק את ההיזק בכל דרך שיבחר. נמצאנו למדים כי ר' שמואל בעל הדירה שנהנה עד היום מן העץ, לא זכה בעץ, והוא נותר במצבו הראשוני. אין באפשרותו למנוע משכנו ר' יצחק מרדכי לקצוץ אותו, אלא אם כן העץ אינו הפקר, ובעל העץ עצמו עומד על דעתו ואינו מרשה לקצוץ אותו.

טז. עץ ציבורי

אמנם, נראה עוד, כי בסיפור שלפנינו שהעץ ניטע על ידי החברה הבונה של השכונה לשימוש הציבורי, כשם שבית הכנסת שבנתה החברה שייך לכללות תושבי השכונה כך גם העצים שניטעו שייכים לכללות בני השכונה, ומשכך לא יוכל בעל החצר לכרות את העץ ללא הסכמת הציבור.

זזה דבר המשפט

- שותפים המשתמשים זה ברכושו של זה: דעת השולחן ערוך שיש חזקה מיידיית ללא צורך בטענה או בחזקת שלש שנים. הרמ"א הביא גם את השיטות שיש צורך בחזקת שלש שנים בצירוף טענה. יתכן שהסיבה לכך משום שהסתפק לדינא, ולכן יש פוסקים שקובעים כי במקרים של ספק, הכלל יהיה המוציא מחברו עליו הראיה. עוד כתבו הפוסקים, שבאופן שהשימוש אינו קבוע, כגון הנחת חפצים ארעיים, לכל הדעות לא נוצרת חזקה, מכיון שאין הקפדה על כך.
- "חזקת השתמשות" חלה רק כאשר יש שימוש ממשי או נטילה ממשית מרכוש חברו. לדוגמה: קביעת זיו ברשות חברו, פתיחת חלון לחצר חברו, הנחשת כנטילה מאור או מאוירי של חברו.
- במקרים שאינם בגדר שימוש או נטילה ממשית, אין חזקה, היות שאין זה נחשב כנטילת דבר השייך לחברו, ואין חברו משועבד לו בדבר, ולכן גם לא הייתה לו חובה למחות.
- בעניין מה שמצאנו שיכול בעל כותל לעכב על שכנו להצמיד לו כותל משום 'דושה', דהיינו דריסת רגל המחזקת כותל, נחלקו הראשונים: יש הסוברים שמכיון שארבע אמות מיועדות לכך, נחשב כזכיה על ידי בניית הכותל, וכן היא הכרעת הרמ"א.
- עץ הצומח מאליו בשטח הפקר, אי אפשר לזכות בו באמצעות ההסתרה שהוא מעניק. הסיבה לכך היא שלא נעשה בו כל מעשה ממשי המעיד על קניין.
- בנידון שלפנינו: מצד 'חזקה ההסתרה' לא ניתן למנוע מר' יצחק מרדכי לקצוץ את העץ, אלא אם כן העץ אינו הפקר, ובעל העץ מונע ממנו מלקצוץ. וכך יהיה הדין גם אם העץ נמצא בשטח ציבורי, שמיועד לשימוש ציבורי, וכלל הציבור זכה בשימוש שלו, שלא יוכל להכריזו ללא הסכמתם.

